

Z vedeckého života

Súhrn aktivít výskumu Ústavu štátu a práva SAV od roku 2007 do roku 2011 a jeho rozvojové a výskumné zámery na roky 2012 až 2016

V hodnotenom období od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2011 Ústav štátu a práva SAV pokračoval vo svojej vedeckej činnosti vo všetkých hlavných smeroch, ktoré mu určuje jeho zriaďovacia listina, a to v kontinuite s výsledkami, ktoré dosiahol v predchádzajúcom hodnotenom štvorročnom období od 1. 1. 2003 do 31. 12. 2006. V súlade s poslaním ústavu bol výskum zameraný na všetky hlavné smery podľa jeho zriaďovacej listiny, teda na **teóriu štátu a práva a právnu filozofiu, medzinárodné právo a európske právo, verejné právo a súkromné právo**. Vedecký potenciál organizácie bol v hodnotenom období rozložený na vedecké úlohy v rámci plnenia súbežne prebiehajúcich výskumných projektov podporených grantmi APVV, VEGA a v rámci dohôd o medzinárodnej akademickej spolupráci.

Najvýznamnejšia časť výskumov sa realizovala v rámci inštitucionalizovaných projektov, ktoré boli časovo rozvrhnuté takto: dva projekty Ústavu štátu a práva SAV podporené APVV, z nich jeden na obdobie od 1. 1. 2006 do 30. 4. 2009 a druhý na obdobie od 1. 5. 2011 do 31.10.2014; päť samostatných projektov Ústavu štátu a práva SAV podporených VEGA a jeden projekt VEGA realizovaný v spolupráci s Právnickou fakultou Trnavskej univerzity; z týchto projektov VEGA boli tri časovo rozvrhnuté na obdobie od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2009 a tri projekty VEGA na obdobie od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2012. Časť výskumov sa realizovala na základe medziakademických dohôd v spolupráci s Akadémiou vied ČR – Ústav štátu a práva AV ČR na obdobie od 1. 1. 2006 do 31. 12. 2008 a spolupráca bola obnovená na roky 2011 – 2013, s Poľskou akadémiou vied – Instytut nau prawnych Polskiej akademii nauk na obdobie od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2009 a spolupráca bola znovupotvrdená i na ďalšie obdobie (2010 – 2012) a s Ústavom pro soudobé dějiny AV ČR a Právnickou fakultou UK v Prahe na obdobie od 1. 1. 2006 do 31. 12. 2008, pričom obdobne došlo k predĺženiu spolupráce na ďalšie obdobie. Konkrétnosti o týchto projektoch a ich výsledkoch sú uvedené v každoročne zverejňovaných správach o činnosti organizácie. Z nich je zrejмый význam realizovaných výskumov tak z národného a medzinárodného hľadiska, ako aj z hľadiska zapojenia Ústavu štátu a práva SAV do európskeho výskumného priestoru. Vedecké výsledky jeho zamestnancov však boli v širokej miere prezentované aj na vedeckých podujatiach, kde nositeľmi, resp. koordinátormi výskumných projektov boli iné organizácie. V hodnotenom období sa viacerí podieľali aj na príprave *Vízie a stratégie rozvoja slovenskej spoločnosti*.

Kontinuitu v hlavnom zameraní vedeckej činnosti ústavu v hodnotenom období vyjadrovalo predovšetkým pokračovanie v riešení výskumného projektu z predchádzajúceho obdobia APVV-51-000805 **Konštitucionalizácia a zákonodarstvo v podmienkach SR ako členského štátu EÚ so zreteľom na formovanie právneho štátu a právnej praxe**, ktorý bol projektovaný na obdobie od 1. 1. 2006 do 30. 4. 2009 (zodp. riešiteľ J. Vozár). Prvý rok hodnoteného obdobia vyústil teoretickoprávny výskum v rámci projektu APVV do medzinárodnej konferencie „Čo je právo?“ (Tatranská Štrba 17. – 19. 11. 2007). Na jeho úspešné zavŕšenie s vysokým hodnotením APVV nadviazal predovšetkým tematicky široko orientovaný výskumný projekt podporený VEGA 2/0119/10 na obdobie od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2012 **Právo a jeho prostredie** (zodp. riešiteľ E. Bárány). Interdisciplinárne prepojenie výskumu v týchto i ďalších projektoch podporilo prípravu a realizáciu nového celoústavného projektu APVV-0340-10 na obdobie od 1. 5. 2011 do 31. 10. 2014 **Právo v dynamike spoločenského vývoja a jeho teoretické reflexie** (zodp. riešiteľ J. Švidroň). Tieto a ďalšie výskumné projekty vyjadrujú aj nový stupeň kontinuity v základnom vedeckom výskume Ústavu štátu a práva SAV, ktorý si v roku 2013 pripomenie 60. výročie svojho vzniku medzi prvými vedeckými ústavmi zriadenými v rámci Slovenskej akadémie vied.

Výskum v oblasti **teórie práva a právnej filozofie** bol tematicky i personálne prepojený s výskumom v oblasti **verejného práva**, osobitne **ústavného práva a správneho práva**, ako aj **európskeho práva**. Na začiatku hodnoteného obdobia v roku 2007 sa predovšetkým konštatovalo, že súčasný stav právnej teórie je poznačený spochybňovaním hierarchického usporiadania právneho systému, diskutabilnou redukciou na komentáre rozhodnutí rôznych orgánov inštitucionálnej siete viacúrovňovej verejnej moci, ako i sotva vždy zdôvodnenými pokusmi o takmer úplné „vzátvorkovanie štátu“, situovanými do čias, keď štát v podobe právneho štátu predstavuje aj *conditio sine qua non* európskej spolupráce a integrácie. Ďalšie problémy sa prinajmenej v integrovanej časti Európy zviditeľňujú aj v terminologických nejasnostiach prameniach i z aktuálneho právneho multilingvalizmu a supranacionalizmu. Zo zorného uhla právneho pozitivizmu sa v moderných časoch hranice práva určovali pomocou formálnych kritérií. Právna veda ich spracovala v teóriách ústiacich do koncepcie prameňov práva vo formálnom zmysle a pravidla uznania. V spojitosti s Radbruchovou formulou začali prenikať do vymedzenia práva obsahové a hodnotové prvky. V rámci výskumu v priebehu hodnoteného obdobia sa konštatovalo, že uvedený proces vrcholí chápaním právnych princípov ako prameňov práva najmä v práve EÚ. Napriek prevažujúcemu pozitívnemu hodnoteniu na adresu právnych princípov však vedie analyzovaná tendencia k nejasnosti hraníc právneho systému a k zneprehľadneniu jeho vnútornej štruktúry. Týmto otázkam boli v rámci uvedeného výskumného projektu venované viaceré práce a syntetizujúco predovšetkým knižná monografia **Bárány, E. Pojmy dobrého práva. (Žilina: Eurokódex, 2007)**. Jej koncepčným východiskom je téza, že ľudia chcú od práva nielen to, aby bolo efektívne, ale aj aby zodpovedalo ich hodnotám, aby bolo v nejakom zmysle dobré. Toto pranie sa v právnom myslení dlhodobo vyjadruje najmä pojmami prirodzené právo, ľudské práva, spravodlivosť a právne princípy, a to aj v ich vzájomnom kontraste. Ďalšie

súvisiace výsledky výskumu sa týkali otázok účelu a mnohorozmernosti vymedzenia práva, ako aj obsahu a formy v určení platnosti práva. Právna štátnosť v horizonte právnej teórie i praxe (i na ich hraniciach) v súčasných európskych podmienkach predstavuje jednu z viacerých úrovní organizácie verejnej moci, čo v pluralistickom kontexte do istej miery predznačuje prechod od paradigmy hierarchie k (hypotetickej) paradigme „siete“. Tieto otázky boli predmetom medzinárodnej vedeckej konferencie **Pluralizmus moci a práva** (Tatranská Štrba, 25. – 27. 3. 2009, odb. garanti E. Bárány a P. Colotka). Išlo o 12. teoretickoprávnu konferenciu organizovanú Ústavom štátu a práva SAV (koná sa každý nepárny rok s pravidelnou účasťou zo Slovenskej republiky, Českej republiky a Poľskej republiky). Podujatie uviedlo veľkú tému právneho pluralizmu do slovenského odborného prostredia. Odznali na ňom príspevky rozvíjajúce túto paradigmu právneho myslenia a aplikujúce ju v niektorých právnych odvetviach. Osobitnou témou záujmu právnej teórie v hodnotenom období boli otázky **právneho štátu**, ktorý bol analyzovaný v rámci dvoch základných historicky zdvojených artikuláčnych vln odvíjajúcich sa z dvoch prelomových období: späť s končením druhej svetovej vojny a s koncom studenej vojny. Právny štát možno nájsť v textoch vnútroštátnych ústav, európskych politických kontextoch a na viacvrstvovom obzore internacionalizácie pojmu. Situovanosť právneho štátu v rámci Rady Európy je starším príkladom. Ďalšia **europelizácia pojmu právny štát** Zmluvou o Európskej únii a jeho umiestnenie medzi „politické kritériá“ nastolené Európskou radou v Kodani roku 1993 sú významnými a výraznými momentmi späť s koncom studenej vojny. Problematike osudov zmluvnej reformy EÚ po neúspechu projektu Zmluvy o ústave pre Európu bol venovaný ústavný seminár v rámci *Týždňa vedy a techniky* a v syntetickej podobe bola problematika spätá s reformnou zmluvou prezentovaná na ústavnej konferencii so súčasným referens Lisabonská zmluva. Demarkácia prínosov reformnej zmluvy bola na ďalšom ústavnom podujatí osvetlená v zornom uhle kodifikačných a reformných ambícií zmluvného projektu a jeho symbolickej hodnoty. (*Týmto otázkam sa vo svojom výskume špecializovane venovali najmä E. Bárány, P. Colotka a A. Tokár.*)

Otázok **právneho štátu a europelizácie práva** sa týkali aj spoločné výskumné projekty pripravené a realizované v spolupráci **Ústavu štátu a práva SAV a Ústavu štátu a práva AV ČR** „Výskum tvorby práva, reformy a rekodifikácie právneho rádu a jeho harmonizácie s právom EÚ v Slovenskej republike a Českej republike“ – „Reforma Európskej únie po jej rozšírení. Slovenský a český pohľad“ (*zodp. riešiteľ za ÚŠaP SAV O. Ovečková*), ako aj v spolupráci **Ústavu štátu a práva SAV a Inštitutu nauk právnych Poľskej akadémie nauk** „Slovenské a poľské právo po pristúpení k EÚ“ – „Európska únia po rozšírení“ (*zodp. riešiteľ za ÚŠaP SAV P. Colotka*). V rámci týchto projektov sa na zúčastnených ústavoch porovnávali výsledky výskumu dosiahnuté v týchto troch členských štátoch EÚ po ich spoločnom vstupe do EÚ. Viaceré príspevky boli v spolupráci s poľským akademickým prostredím prezentované aj na vyššie uvedenej medzinárodnej vedeckej konferencii usporiadanej Ústavom štátu a práva SAV **Pluralizmus moci a práva** v Tatranskej Štrbe a na jej báze uverejnenom recenzovanom zborníku **Pluralizmus moci a práva** (Bratislava: ÚŠaP SAV/BVŠP, EUROKÓDEX 2009).

Výskum v rámci projektu VEGA, zameranom na **právo a jeho prostredie**, sa začal aplikáciou tradičnej podoby systémovej teórie, ktorou sa dospelo k záveru a zároveň k východisku pre ďalší výskum v tomto projekte, že bezprostredným prostredím práva chápaného ako normatívny systém určitých vlastností je vždy človek (*E. Bárány*). Do akých ďalekosiahlych a širokospektrálnych právnych i mimoprávných súvislostí sa už v necelých prvých dvoch rokoch rozvinul výskum v tomto projekte, aká rozsiahla a spoločensky mimoriadne závažná vedecká problematika je jeho predmetom, ukázala najmä medzinárodná vedecká konferencia, ktorú usporiadal Ústav štátu a práva SAV (*Tatranská Štrba, 6. – 8. 4. 2011, odb. garanti E. Bárány a P. Colotka*) a na jej základe pripravená knižná publikácia **Právo a jeho prostredie (Bratislava: UŠaP SAV vo vydavateľstve SAP, 2011)** s účasťou 40 špecializovane zameraných autorov zo SR a ČR, spojených spoločnou multidisciplinárnou problematikou, ktorá ďaleko prekračuje oblasť iba právnej vedy a ponúka široko adresované výzvy aj iným vedám o človeku, spoločnosti a kultúre.

V odbore **ústavné právo** bola na začiatku hodnoteného obdobia významným podnetom výskumu medzinárodná vedecká konferencia „15 rokov Ústavy Slovenskej republiky“ (*Košice, PF UPJŠ, 6. – 7. 9. 2007*). Skúmali sa najmä hlavné problémy rozhodovacej praxe v súvislosti s rozšírením právomoci Ústavného súdu SR (*L. Gajdošiková*), kritériálna funkcia a stabilita Ústavy SR (*E. Bárány*), problematika prijímania ústavných zákonov, ktoré sú nad rámec zmocňovacích ustanovení ústavy a otázky kompatibility ústavného systému, ako aj otázky poslaneckej imunity, čo bola opakovane nastoľovaná téma na nové legislatívne riešenie, ako aj otázky referenda (*D. Nikodým*). Pred teóriou ústavného práva stojí tiež nový problém ako reagovať na prudký nárast významu subjektov súkromnej moci, ktoré dokážu konkurovať tradičným systémom verejnej moci (štát, medzinárodné organizácie, atď.). Prípadná ústavná úprava statusu subjektov súkromnej moci by im dodala kvalitatívne nové postavenie i práva. Ich prehliadanie zasa hrozí odtrhnutím ústavy od spoločenskej reality (*E. Bárány*). V súvislostiach **teórie práva, ústavného práva a európskeho práva** riešitelia s týmto zameraním výskumu tiež konštatovali, že zo zorného uhla Ústavy SR platia na Slovensku prinajmenej tri právne poriadky: vlastný právny poriadok SR, právo EÚ a medzinárodné právo ľudských práv. Ústava SR sa takto stáva pre územie SR ich ohniskovou normou (Kelsen), ale len pre právny poriadok SR určuje, čo ho tvorí (pravidlo uznania podľa Harta). Ostatné právne systémy platné na Slovensku, majú vlastné – od Ústavy SR nezávislé – pravidlá uznania, čiže obsahujú vlastné pravidlá určujúce, čo ich tvorí. Zo zorného uhla práva EÚ však toto platí v SR podľa vlastnej ohniskovej normy nachádzajúcej sa niekde v primárnom práve EÚ a dôvod platnosti aspoň časti medzinárodného práva ľudských práv, tvorenej paktmi OSN o ľudských právach, treba hľadať tiež mimo právneho poriadku SR. Z hľadiska ďalších perspektív riešitelia už na začiatku skúmaného obdobia dospeli k názoru, že v najbližšom desaťročí možno očakávať stret v otázkach dôvodu (titulu) platnosti práva EÚ na území SR a vzťahu Ústavy SR so sekundárnym právom EÚ, ktorý pravdepodobne nadobudne formu rozporu rozhodnutí Európskeho súdneho dvora a Ústavného súdu SR. Obdobným sporom sa nevyhli ani „staré“ členské štáty EÚ a končievali bez jasného

výsledku. Predmetom špecializovaného skúmania boli aj časté a neraz účelové zmeny právnych predpisov z hľadiska ich príčin i následkov. Poukázalo sa najmä na veľmi negatívne javy pri novelizácii právnych predpisov, ako sú náhodilosť, subjektivismus, presadzovanie skupinových záujmov a mnohokrát aj neodobnosť a z toho vyplývajúce časté ignorovanie základných zásad legislatívneho procesu. Ťažisko pozornosti sa orientovalo aj na objasnenie podstaty viazanosti zákonodarcu ústavou. Výskum sa sústredil i na otázky medzinárodnoprávnej zodpovednosti SR za takto prijímanú legislatívu z hľadiska ochrany investícií, či zoči-voči opätovným snahám o obchádzanie nálezov Ústavného súdu SR dotknutým štátnym orgánom, ktoré ako také možno hodnotiť i ako kultúrny deficit slovenského právneho prostredia. Zdôraznila sa potreba optimálneho sklbenia vedeckých požiadaviek na racionálnu tvorbu práva, reflektovanie aktuálnych sociálnych potrieb v spoločnosti (tvorba práva ako sociálny proces), inštitucionálne roviny legislatívneho procesu (právna úprava, organizácia a riadenie legislatívneho procesu) a legislatívno-technické stránky legislatívnej činnosti (*J. Vozár*).

Výskum vybraných otázok slovenskej **právnej histórie** bol predmetom dvoch grantových projektov VEGA, prvý pod názvom „Občan a jeho právna istota: Slovensko v rokoch 1939 – 1945“ a druhý, nadväzujúci, pod názvom „Príprava, formulácia a následné zmeny Ústavy SR 1939 – 1945 ako prameň výskumu dobovej právnej vedy a právnej kultúry“ (*zodp. riešiteľ K. Zavacká*). Predmetom tohto výskumu boli najmä niektoré historické paralely sprevádzajúce rozklad demokratického politického systému a právneho poriadku, ako aj komparácia vybraných historických období, a to osobitne so zameraním na skontrastovanie znakov demokratického prostredia a totalitného prostredia. Výsledky tohto výskumu smerujú k výstrahe pred likvidáciou politických opozícií a pred nebezpečenstvom nástupu totalitárnych tendencií a praktík, ktoré v konečnom dôsledku dokážu za určitej situácie takmer okamžite zlikvidovať i demokratický právny poriadok. Časť právnohistorického výskumu sa realizovala aj v rámci dvoch medziústavných dohôd o spolupráci s AV ČR a PF UK v Prahe, prvý pod názvom „Československé právo a právni veda v meziválečnom období (1918 – 1939) a jejich miesto ve střední Evropě“ (*zodp. riešiteľ K. Malý, za ÚŠaP SAV riešiteľka K. Zavacká*) a „Právni formy perzekuce v letech 1939 – 1960“ (*zodp. riešiteľ K. Zavacká*).

Výskum v oblasti **verejného práva** (okrem vyššie uvedených otázok skúmaných v súvislostiach teórie práva, ústavného práva a európskeho práva) sa ďalej orientoval predovšetkým na problematiku **správneho práva, verejnej správy a samosprávy**. Inovatívny spôsob bol prezentovaný spôsob možnosti komparácie foriem činnosti verejnej správy v rámci krajín V-4. Klasifikovanie externých foriem aktivít verejnej správy bolo doplnené aj zo zorného uhla jej právotvorných aktivít tak na úrovni primárnych, ako i sekundárnych prameňov práva. Fenomén „formy činnosti verejnej správy“ výrazne reprezentuje dynamické chápanie verejnej správy (verejná správa ako činnosť) na rozdiel od ponímania verejnej správy z hľadiska jej organizačnej štruktúry, čo akcentuje jej statický charakter. Jadro pozornosti sa však v súčasnosti presúva práve na priblíženie dynamickej stránky aktivít verejnej správy. Vo verejnej správe sa zdôrazňuje potreba stability jej organizačnej štruktúry, ktorá podliehala častým zmenám. Dôležité je rešpektovať

vhodnú del'bu kompetencií medzi štátnou správou a územnou samosprávou. Analýza frekvencie zmien právnych predpisov poukazuje na potrebu stability v pôsobnosti miestnej štátnej správy a územnej samosprávy, ktorej posledná reforma pred hodnoteným obdobím sa uskutočnila v roku 2004. Pri následne zamýšľanej ďalšej reforme verejnej správy (uznesenie vlády č. 705/2006) sa z hľadiska právnej vedy poukázalo na potrebu dôsledného uváženia, ktoré kompetencie sú v prevažnom záujme územnej samosprávy; a súčasne, do akej miery je duálny systém verejnej správy spôsobilý jednotlivé úlohy zabezpečovať. Malo by ísť o racionálne rozdelenie kompetencií podľa týchto kritérií. Výskum poukázal aj na náročnosť legislatívneho procesu v súčasnom období, keď je potrebné aj koncepcne domýšľať normotvorbu v podmienkach dozrievania množiny právneho poriadku (právneho pluralizmu). Treba sa vyvarovať zložitosti a neprehľadnosti, ktorú spôsobujú časté novelizácie platného práva, lebo tu vzniká hrozba jeho od cudzenia človeku. Hypertrofia právnych noriem nepochybne spôsobuje viacrovinné problémy. Ak sa k tomu pridá nepresnosť, porušovanie legislatívnych pravidiel, prestanú pravidlá správania plniť svoju regulačnú funkciu. Skúmanie problémov legislatívy v Slovenskej republike pri formovaní právneho poriadku bolo spojené aj s formulovaním námetov na ich riešenie *de lege ferenda*. Ide teda o optimálne skĺbenie vedeckých požiadaviek na racionálnu tvorbu práva, reflektovanie aktuálnych sociálnych potrieb v spoločnosti (tvorba práva ako sociálny proces), inštitucionálne roviny legislatívneho procesu (právna úprava, organizácia a riadenie legislatívneho procesu), ako aj legislatívno-technické vyjadrenie vecných zámerov. Časť výskumu bola zameraná na konštrukciu duálneho systému miestnej verejnej správy a územnej samosprávy. (*Výskumu v tejto oblasti sa venovali D. Nikodým a P. Kukliš.*)

V demokratickej spoločnosti patrí k jej základným atribútom **sloboda prejavu**, garantovaná v hierarchii právnych noriem na najvyššej úrovni. Bez nej by neboli odhalené ani mnohé podvody a škandály, ktoré by ich „aktéri“ radi zatajili. Obmedzovanie slobody prejavu v priamej či nepriamej forme však môže byť deficitom demokracie aj pod tlakom demokraticky ustanovených vlád. Aj z týchto hľadísk a dôvodov bola časť výskumu orientovaná najmä na problematiku nového **tlačového zákona** s osobitným zameraním na právo na opravu, ktorý má v slovenskom právnom poriadku dlhodobú tradíciu, ako aj práva na odpoveď, čo je slovenskom právnom poriadku nový inštitút, ktorý sa však v kontinentálnej Európe bežne používa. Na pozadí zahraničných skúseností a judikatúry sa poukázalo na možnosti a aplikačné predpoklady tohto inštitútu podľa nového tlačového zákona. Výskum v tejto oblasti bol monograficky spracovaný v publikácii *Vozár, J., Valko, E., Lapšanský, L. Tlačový zákon. Komentár. (Praha: C. H. Beck, 2009)*, ktorá získala aj cenu Karlovarských právnických dní.

Z hľadiska aktuálnych sociálnych potrieb spoločnosti v rovine verejného práva a aj v dotyku s oblasťou súkromného práva sa osobitne skúmala problematika **sociálneho zabezpečenia**. Rezonovala najmä na konferencii *Moderné trendy sociálneho zabezpečenia*, organizovanej ÚŠaP SAV v roku 2008 a na konferencii *Sociálne zabezpečenie: Doterajšie výsledky a perspektívy* v roku 2011 (*L. Gajdošíková*). Z hľadiska verejného práva sa skúmali tiež otázky ochrany proti domácemu násiliu, diskriminácie, medzinárod-

ných mechanizmov presadzovania rovnosti mužov a žien a legislatívneho rámca rodovej rovnosti (Z. Magurová). V istom rozsahu bol výskum zameraný aj na problematiku trestného práva (L. Kurilovská).

V oblasti **medzinárodného verejného práva** sa výskum orientoval na pojem suverenity, otázky jej prenosu, resp. obmedzení a na problematiku zásad medzinárodného práva. Právnoteoretická rezonancia zásad a určovanie ich pozície vo vzťahu k právnym normám patrí k aktuálnym témam súčasného právneho myslenia. Najdôležitejším dôvodom skúmania zásad z hľadiska medzinárodného práva je otázka ich obsahu, ich formulácia, ako aj preverovanie toho, aký je predmet ich obsahu a aj aký je ich cieľ. Monograficky spracovaný výsledok tohto výskumu predstavuje publikácia *Azud, J. Zásady medzinárodného práva (niektoré problémy ich obsahu, povahy a výkladu)*. (Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2008). Ide v slovenskej právnickej spisbe o prvú ucelenú publikáciu k tejto problematike.

Výskum so zameraním na oblasť **súkromného práva** sa týkal predovšetkým **obchodného práva, občianskeho práva, práva duševného vlastníctva a súťažného práva**. V prvej fáze výskumu sa v **obchodnom práve** venovala pozornosť otázkam zodpovednosti členov štatutárnych a dozorných orgánov kapitálových spoločností. Pozornosť sa sústredila i na analýzu inštitútu zákonného ručenia, ktorý zaťažuje konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným. Podstatná časť výskumu bola zameraná na transpozíciu preberaných právnych aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie v tejto oblasti. (O. Ovečková, J. Vozár). Veľká časť výskumu sa týkala vzťahu dvoch základných kódexov súkromného práva – Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka. Išlo o fundamentálny rozbor podstaty a charakteru občianskoprávných a obchodnoprávných vzťahov a ich základné prepojenie s veľkým významom aj pre prebiehajúcu rekodifikáciu súkromného práva (O. Ovečková). Ďalšou dôležitou oblasťou výskumu bola problematika úrokov z omeškania v obchodnom práve. Jeho výsledky boli využité a dopracované až do oblasti aplikácie v obchodnej praxi a v obchodnoprávnej legislatíve a publikované i v zborníku z konferencie *Aktuálne otázky obchodného práva* (Bratislava, 24. – 25. apríla 2008, odb. garanti O. Ovečková a L. Žitňanská). Osobitne však treba zvýrazniť rozsiahle kolektívne dielo, ktorým sa zavŕšil mnohoročný sústredený základný výskum širšieho kolektívu odborníkov v odbore obchodné právo a zároveň je vyjadrením dlhodobej plodnej spolupráce Ústavu štátu a práva SAV (O. Ovečková, J. Vozár) s vysokými školami (L. Žitňanská – PF BVŠP, Š. Škrinár, Š. – PF TU, J. Suchoža, J. – PF UPJŠ, M. Patakyová – PF UK) *Ovečková, O. a kol. Obchodný zákonník – komentár, I. – II. Druhé prepracované a doplnené vydanie*. (Bratislava: Iura Edition, 2008, 1786 strán). Práca je v odborných kruhoch tak v oblasti teoretickej, ako aj aplikačnej praxe vysoko hodnotená a je v našom prostredí považovaná za jednu z najvýznamnejších mienkotvorných publikácií v oblasti obchodného práva. V roku 2012 vyšlo tretie doplnené a prepracované vydanie. Ďalším významným dielom na mimoriadne aktuálnu tému, ktorá v hodnotenom období obohatila slovenskú právnickú spisbu v tomto odbore, je monografia *Ovečková, O. Zmluvná pokuta. Druhé, prepracované a doplnené vydanie*. (Bratislava: Iura Edition, člen skupiny Wolters Kluwer, 2011). Práca predstavuje jediné monografic-

ké spracovanie inštitútu zmluvnej pokuty v slovenskej odbornej spisbe. Ide o komplexný pohľad na problematiku zmluvnej pokuty, a to z viacerých hľadísk. Predovšetkým inštitút zmluvnej pokuty je spracovaný z hľadiska súkromného práva, t. j. tak z hľadiska občianskeho, ako aj obchodného práva. Zároveň sú v práci riešené mnohé teoretické otázky a na ich základe aj otázky výkladové a právnoaplikačné. Napokon práca poukazuje na podstatné súvislosti zmluvnej pokuty a relevantných právnych inštitútov. V práci sú teoretické názory konfrontované nielen s právnou úpravou inštitútu zmluvnej pokuty, ale tieto sú bohato dokumentované judikatúrou slovenských a českých súdov, ktorá je zároveň či už pozitívne, alebo kriticky hodnotená. Práca obsahuje celý rad návrhov na úpravu zmluvnej pokuty *de lege ferenda*.

Predmetom špecializovaného výskumu boli aj viacodborové súvislosti týkajúce sa hospodárskej súťaže, reklamy a prameňov práva v oblasti reklamy, autorského práva, ochrany osobnosti, vrátane posmrtnej ochrany osôb, a v súvislostiach s tým osobitne aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch; analyzovali sa jej predpoklady a zásadné rozhodnutia slovenských a českých súdov (*J. Vozár*). Komparatívne sa skúmala aj oblasť nekalej súťaže podľa francúzskeho práva, v ktorom má teoretické a praktické riešenie týchto otázok dlhodobú a v kontinentálnom práve vplyvnú tradíciu (*L. Lapšanský*). Právnohistoricky bol spracovaný vývoj práva proti nekalej súťaži na území terajšej SR. Viac ako 50-ročná diskontinuita trhového hospodárstva sa nemohla neodraziť aj v práve. Pónovembrový zákonodarca síce pružne zareagoval na spoločenské zmeny, ale súdy nerozhodovali rovnako dynamicky. Žiaľ, rovnako kriticky sa možno vyjadriť aj na adresu právnej vedy (*J. Vozár*).

Pre oblasť **občianskeho práva** bol v hodnotenom období mimoriadne významný spoločný grantový projekt Právnickej fakulty Trnavskej univerzity a Ústavu štátu a práva SAV **Európsky občiansky zákonník (ECC) – účasť základného právneho výskumu SR pri jeho tvorbe a využitie jeho riešení pri ďalšej europeizácii slovenského súkromného práva**. Už od roku 1999 pracovala Study Group on a European Civil Code (SG ECC) zložená z popredných európskych akademických právnikov. Na tomto výskumnom projekte sa podieľal veľký počet renomovaných profesorov i iných právnych vedcov a pod ich vedením aj mladších vedeckých pracovníkov. Zámerom tohto hĺbkového právnoporovnávacieho výskumu všetkých inštitútov súkromného práva bolo vytvoriť vedecké základy pre tvorbu Európskeho občianskeho zákonníka ako dôležitého nástroja v ďalšom integračnom procese. Podstatná časť výskumov SG ECC sa realizovala ako súčasť 6. rámcového programu EÚ (EU-SixthFrameworkProgramme „Network of Excellence“). V nadväznosti na podnet, ktorý vzišiel z medzinárodnej vedeckej konferencie *Kodifikácia, europeizácia a harmonizácia súkromného práva*, usporiadanej v rámci VIII. Lubyho právnických dní v Kongresovom centre SAV (*Smolenice, 16. – 17. 9. 2004*), zúčastňuje sa na tomto dlhodobom celoeurópskom projekte od roku 2005 aj slovenská veda súkromného práva (*iniciátor J. Švidroň*); predtým bol tento projekt na Slovensku takmer neznámy. S podporou seniorov z Ústavu štátu a práva SAV (*O. Ovečková, J. Švidroň*) sa tejto príležitosti úspešne ujali generačne mladší kolegovia (*ved. projektu M. Jurčová z PF TU*), ako je už široko známe z ich početných publikácií, uverejnených v po-

sledných rokoch v slovenských, českých i zahraničných odborných časopisoch, ba už i syntetizujúco knižne. V istej opozícii k dlhodobým prácam na novej kodifikácii občianskeho práva sa z prostredia Ústavu štátu a práva SAV začali v rovine teórie všeobecného súkromného práva presadzovať a dostávať do širšieho povedomia alternatívne nastoľované otázky hodnotového zakotvenia slovenského občianskeho práva, jeho mravných dimenzií i jeho mimoprávných interdisciplinárnych súvislostí (*J. Švidroň*).

Významné výsledky sa dosiahli aj v oblasti **práva duševného vlastníctva**. Možno konštatovať, že v tejto oblasti sa v hodnotenom období zavŕšila aktuálna syntéza tohto širokého a mimoriadne dynamického právneho odboru reflektujúca tak právnohistorické a právnoteoretické, ako aj pozitívnoprávne aspekty stimulácie nových výsledkov vedeckej, umeleckej a technickej tvorivej činnosti, práv na označenia, a to aj v relevantných súvislostiach súťažného a mediálneho práva. Predchádzal jej vyše dvadsaťročný systematický výskum i pedagogická činnosť na viacerých právnických fakultách, ale aj spolupráca s praktickou sférou (*J. Švidroň*). Čiastkové publikačné výstupy tohto výskumu v hodnotenom období boli zamerané na problematiku technickej tvorby a práva na Slovensku v premenách šiestich desaťročí (otázky patentového práva), tvorbu vedeckého systému práva duševného vlastníctva, jeho interdisciplinárne súvislosti a aktuálne otázky autorského práva. V súvislosti s vydaním kolektívnej publikácie **Právo duševného vlastníctva v informačnej spoločnosti a v systéme práva** (*Bratislava: VEDA, 2009, 687 s.; ed. J. Švidroň, autori monografických častí J. Švidroň, Z. Adamová, M. Návrat, A. Škreko*) sa konalo rovnomenné interdisciplinárne vedecké sympóziu usporiadané Ústavom štátu a práva SAV (*Malé kongresové centrum SAV, 17. 3. 2010*). K aktuálnym otázkam autorského práva bol Ústav štátu a práva SAV v hodnotenom období aj spoluorganizátorom *II. česko-slovenského seminára o autorskom práve* (*Malé kongresové centrum SAV, 10. 6. 2010*), ktorému je venované monotematické číslo časopisu *Právny obzor*, 2010, č. 4.

Súhrn aktivít výskumu Ústavu štátu a práva SAV za hodnotené obdobie ukazuje, že jeho výskumní zamestnanci aj pri príprave grantových projektov, riešených v období od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2011, primerane reflektovali tak z národného, ako aj z európskeho a globálneho hľadiska súčasný stav poznania v každej z oblastí výskumu v súlade s poslaním ústavu podľa jeho zriaďovacej listiny.

Avšak okrem vlastnej výskumnej činnosti široké bolo i zapojenie zamestnancov Ústavu štátu a práva SAV v pedagogickom procese na viacerých vysokých školách a vo všetkých troch stupňoch vysokoškolského vzdelávania. Aj so zreteľom na súčasné materiálne a personálne možnosti ústavu (nie všetci jeho zamestnanci pracujú v plnom pracovnom úväzku) možno hodnotiť vedecké a pedagogické výsledky jeho zamestnancov, v ich väzbe na podporu budovania ľudských zdrojov pre vedu a techniku v Slovenskej republike, ako významné. Viacerí jeho vedeckí pracovníci dlhodobo spolupracujú ako školitelia, oponenti a členovia komisií pre obhajoby dizertačných prác na viacerých školiciach pracoviskách v SR aj ČR. Vedeckí a odborní zamestnanci ústavu sa pravidelne zúčastňujú aj vedeckých konferencií doktorandov, organizovaných vysokoškolským prostredím. Seriózne prispeli k podpore rozvoja personálnej základne vo viacerých od-

boroch právnych vied úspešným zavŕšením svojho vlastného školiteľstva, ako aj účasťou pri obhajobách dizertačných prác doktorandov iných školiteľov. Táto forma spolupráce Ústavu štátu a práva SAV s vysokými školami sa tak ukazuje ako perspektívna aj pre ďalšie posilňovanie a vedecké profilovanie jeho personálnej základne. Avšak prijatie ďalších úspešných a perspektívnych doktorandov do kmeňového stavu Ústavu štátu a práva SAV dlhodobu bráni v rámci SAV poddimenzovaný počet systemizovaných pracovných miest na Ústave štátu a práva SAV. Preto treba konštatovať aj negatívnu stránku tejto situácie spočívajúcu v tom, že doktorandi vyškolení kvalifikovanými školiteľmi z Ústavu štátu a práva SAV hľadajú svoje uplatnenie po dosiahnutí PhD. inde mimo SAV. Túto dlhodobu negatívnu situáciu nemôže ústav vyriešiť bez výraznejšieho pochopenia aj zo strany Predsedníctva SAV pre nové výzvy, ktoré sa nastoľujú pre oblasť právnych vied v súčasnom mimoriadne dynamickom spoločenskom a právnom vývoji.

Na záver tohto zhrnutia najvýznamnejších aktivít výskumu realizovaného Ústavom štátu a práva SAV v hodnotenom období uvádzame, že úspešne sa rozvíja aj nový celoustavový grantový projekt podporený APVV na obdobie od 1. 5. 2011 do 31. 10. 2014 **Právo v dynamike spoločenského vývoja a jeho teoretické reflexie.**

Koncepcia výskumu a rozvoja Ústavu štátu a práva na roky 2012 až 2016

Štát a právo prešli od vzniku SAV zložitými premenami, na ktoré reagovala aj právna veda inštitucionalizovaná v Ústave štátu a práva SAV. Vznikol v roku 1953 a jeho história je aj monograficky čiastočne spracovaná v publikácii *45 rokov Ústavu štátu a práva Slovenskej akadémie vied (Bratislava: ÚŠaP SAV, 1998, ed. T. Weissová)*. Od vzniku ústavu v ňom pôsobili veľa významných osobností. Z vedeckej činnosti jeho zamestnancov sa zrodilo mnoho závažných vedeckých diel, ktoré v príslušných obdobiach výrazne ovplyvnili ďalší rozvoj vo všetkých čiastkových odboroch, ktorým sa na tomto pracovisku základného výskumu s univerzálnym poslaním v oblasti právnych vied na Slovensku venovala pozornosť podľa aktuálnych výziev, ktoré sa v otázkach týkajúcich sa štátu a práva nastoľovali v tom-ktorom období.

V predchádzajúcich obdobiach boli vytvorené seriózne základy, na ktorých možno kontinuálne ďalej rozvíjať vedecké aktivity ústavu vo všetkých hlavných smeroch v súlade s predmetom činnosti podľa jeho zriaďovacej listiny. V kontinuite na predchádzajúce výskumy a v nich nadobudnuté nové poznanie vedeckej zamestnanci ústavu formulovali a postupne naplňali ďalšie výskumné ciele podľa jeho kapacitných možností, ktoré sú však v relácii k jeho poslaniu podľa zriaďovacej listiny značne poddimenzované určeným počtom systemizovaných miest výskumných zamestnancov v rámci SAV, teda danou organizačnou štruktúrou. Tá dlhodobu nezodpovedá množstvu nových úloh a výziev, ktoré pred základný výskum v právnej vede kladie najnovší vývoj z národného, európskeho aj globálneho hľadiska, ale osobitne v rámci SAV tiež v interdisciplinárnych otázkach týkajúcich sa najmä jej III. oddelenia – vied o dejinách, človeku, spoločnosti, kultúre a umení. Je vhodné pripomenúť, že po roku 1989 došlo v rámci SAV k celoplošnému zníženiu počtu zamestnancov o 50 %, avšak zároveň sa pre oblasť vied o štáte

a práve začalo mimoriadne dynamické a náročné obdobie. V prvom pláne boli v začiatkoch tohto dlhodobého a širokospektrálneho procesu na programe výskumu otázky europeizácie a európskej bezpečnosti, výrazného posilňovania a garancií ľudských práv aj prostredníctvom európskych inštitúcií (Rada Európy, Komisia ES/EÚ), otázky zdokonaľovania právneho štátu a ústavného práva, osobitne prostredníctvom činnosti Ústavného súdu SR, formovanie nového obchodného práva v súlade s transformáciou celej hospodárskej sféry a pripravovanými rekodifikáciami v oblasti súkromného práva, právna podpora utvárania slobodného súťažného prostredia prostredníctvom súťažného a mediálneho práva, ako aj nové otázky v oblasti sociálneho zabezpečenia. Týmto hlavným i ďalším oblastiam sa vo výskume ústavu venovala po celé dve desaťročia sústredená pozornosť a dospelo sa k serióznym výsledkom, využívaným v teoretickej oblasti i v praxi. Poznanie vedeckých zamestnancov ústavu vo všetkých hlavných smeroch výskumu sa rozširovalo a prehľbovalo aj na základe nadobúdania nových európskych a medzinárodných akademických skúseností a kontaktov s vyspelými vedeckými inštitúciami v zahraničí (podrobnejšie vo zverejnených správach o činnosti organizácie za predchádzajúce roky), ale aj so špecializovanými medzinárodnými organizáciami, ktorých sa Slovenská republika stala členom, či už novým, alebo v nástupníctve na členstvo ČSFR v nich (WIPO, UNESCO, UNIDROIT, a i.). Nemožno zabúdať, že v zhodnom období, v ktorom sa v SR najčastejšie vnímal dôraz najmä na otázky europeizácie, nové náročné úlohy pred celé medzinárodné spoločenstvo, a teda aj pre Slovenskú republiku, nastolil zavŕšený dlhodobý proces transformácie Všeobecnej dohody o clách a obchode (GATT), z ktorého sa v roku 1994 zrodila Svetová obchodná organizácia (WTO) s mohutným globálnym vplyvom nielen na oblasť svetového obchodu, ale priamo aj na všetky oblasti života národných členov medzinárodného spoločenstva. Nové medzinárodné nástroje boli prijaté v rámci Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO) a WTO aj na posilnenie ochrany výsledkov tvorivej vedeckej, technickej a umeleckej činnosti (autorskopráva a priemyselnopráva ochrana, súťažné prostredie). Im sa v základnom výskume ústavu takisto venovala hlbková pozornosť. Vo všetkých uvedených oblastiach jeho kmeňový výskumný tím disponuje špecializovaným poznaním, ktoré ďalej rozvíja, rozširuje, postupne aj monograficky systemizuje a ponúka na využitie legislatíve i aplikačnej právnej sfére v oblasti štátnej správy a územnej samosprávy, hospodárstva, sociálneho systému i kultúry, ako aj v pedagogickom procese na právnických fakultách.

Hlavné vedecké ciele ústavu v súčasnosti konkretizujú tri výskumné grantové projekty VEGA s obdobím riešenia do 31. 12. 2012 a dlhobojšie najmä celoústavný grantový projekt **APVV-0340-10 „Právo v dynamike spoločenského vývoja a jeho teoretické reflexie“** s obdobím riešenia **do 31. 10. 2014**, ktorý nadväzuje na skôr riešené celoústavné grantové projekty APVV-51-000805 „*Konštitucionalizácia a zákonodarstvo v podmienkach SR ako členského štátu EÚ so zreteľom na fungovanie právneho štátu a právnej praxe*“ – záverečné hodnotenie APVV „vynikajúca úroveň“, a predtým ŠPVV č. 2003 SP 51/028063 „*Právne vedy a ich prínos k analýze procesu transformácie v podmienkach integrácie do EÚ*“. Problematika súčasného celoústavného výskumného projektu zahŕňa viacodborové právne súvislosti. V súlade s výzvou APVV 2010 sa zameria-

va na nové aktuálne témy pre oblasť právneho výskumu s prehĺbeným dôrazom na podporu rozvoja mladých vedeckých pracovníkov a na interdisciplinárne otázky. Člení sa na **dve časti**, z ktorých jedna je ťažiskovo orientovaná na otázky pozitívneho práva (verejné a súkromné právo, európske a medzinárodné právo) a druhá na otázky právnej teórie (zahŕňa aj výskum v oblasti právnej filozofie a právnej histórie). Zameranie výskumu **v prvej časti** sa sústreďuje na reflexiu najnovších európskych a medzinárodných harmonizačných projektov v oblasti občianskeho a obchodného práva v slovenskom právnom poriadku s dôrazom na vybrané otázky záväzkového práva, hospodárskej súťaže, práva duševného vlastníctva, ochrany osôb, ich sociálneho zabezpečenia a zdokonaľovanie štátnej správy, ako aj na medzinárodné aspekty globalizácie. Východiskovú výskumnú orientáciu v tomto tematickom okruhu poskytli viaceré významné medzinárodné a európske harmonizačné projekty (najmä Zásady UNIDROIT, PECL, CFR a na ne nadväzujúce výsledky novších európskych i globálne zameraných medzinárodných výskumov). V rámci tohto poľa výskumu sa v Ústave štátu a práva SAV prednostne skúmajú nové trendy v rozvoji obligáčného práva, ochrana súťaže protimonopolným právom (najmä súkromnoprávne aspekty protimonopolného práva, ktoré neboli u nás zatiaľ predmetom systematickej pozornosti), ďalej sa výskum v tejto sekcii zameriava na vybrané interdisciplinárne aspekty ochrany proti nekalej súťaži (klamlivá reklama, porovnávacia reklama, reklama na tabak a reklama na lieky). Osobitnou oblasťou výskumu je ochrana osobnostných práv (právo na súkromie, ochrana cti a dôstojnosti, prezumpcia nevinny). V súvislosti s ochranou osôb je predmetom výskumu v tejto sekcii aj problematika rovnosti a diskriminácie. Interdisciplinárne zameranie prvej sekcie zahŕňa aj ústavnoprávne aspekty verejnej správy ako východisko skúmania vlastných problémov verejnej správy, osobitne foriem jej činnosti. V širokej odbornej verejnosti už dlhší čas rezonuje myšlienka zavedenia trestnej zodpovednosti právnických osôb a keďže ústav disponuje aj k tejto problematike riešiteľskými možnosťami, bola aj táto problematika zahrnutá do projektu; *(výskum v tomto odbornom rozpätí realizujú O. Ovečková, J. Švidroň, J. Vozár, J. Azud, L. Gajdošíková, D. Nikodým, P. Kukliš, L. Kurilovská, Z. Magurová, L. Lapšanský, V. Janáč, B. Králičková, J. Ďurechová, M. Kropaj)*. Ťažiskovým zameraním výskumu **v druhej časti** je zmena a fragmentácia práva a ich teoretické reflexie. Ide o kľúčové slová súdobého a zvlášť postmoderného právneho myslenia. Sú na nich aspoň implicitne založené i také smery ako právny pluralizmus a chápanie práva ako autopoietického systému. V medzinárodnom meradle možno túto výskumnú problematiku situovať do historickej spoločenskej a systémovej roviny s teoretickoprávnyim prepojením na Hartovo pravidlo zmeny (rule of change) ako doposiaľ asi najvýraznejší pokus o tézovité vystihnutie zmeny práva. Zmena práva obvykle súvisí s vývojom záujmov a hodnôt prevládajúcich v spoločnosti. Pre zmeny práva platného na území štátu majú rastúci význam externé faktory, v prípade Slovenskej republiky ako nového členského štátu EÚ ide v prvom rade o nie vždy viditeľné určovanie obsahu platného práva. Navyše, samotné právo EÚ sa neustále vyvíja. Pre pochopenie fenoménu zmeny práva má význam historickoprávna analýza zmeny právneho poriadku v a po zlomových politických momentoch na príklade právnych dejín Československa a Slovenska v 20. storočí. Zvláštny prípad zmeny práva

predstavuje vývoj v stredoeurópskych a východoeurópskych štátoch počas posledných desaťročí (výskum v tejto sekcii realizujú E. Bárány, P. Colotka, A. Tokár, K. Zavacká, L. Berdisová).

Základným strategickým cieľom koncepcie ústavu v strednodobej perspektíve je výrazne posilniť etablovanie sa mladých vedeckých pracovníkov v jeho organizačnej štruktúre a dlhodobo zabezpečiť kontinuitu vedeckej činnosti ústavu vo všetkých oblastiach výskumu, ktoré mu určuje jeho zriaďovacia listina. Treba mať na zreteli, že výsledky dosiahnuté v jeho vedeckej činnosti v predchádzajúcich obdobiach dosiahol pomerne veľmi malý počet vlastných vedeckých zamestnancov ústavu, avšak treba tiež konštatovať, že z objektívnych, ale i subjektívnych príčin nie je plne zabezpečené vedecké nástupníctvo vo všetkých odboroch, ktoré by výskumná činnosť ústavu mala aj v budúcnosti pokrývať a ďalej rozvíjať, a to predovšetkým aj s výraznejším zapojením sa ústavu do európskeho i širšieho medzinárodného výskumného prostredia. O ponúkajúce sa možnosti výskumnej spolupráce so zahraničnými inštitúciami zásadne nie je núdza, avšak súčasný poddimenzovaný a aj vekovo pokročilý stav efektívnej výskumnej bázy ústavu neumožňuje ich plné využitie. Prvým krokom k zásadnému obratu v súčasnej nepriaznivej situácii bolo zapojenie štyroch mladých vedeckých pracovníkov, vyškolených alebo inak vedecky podporených staršími vedeckými pracovníkmi ústavu, do grantového projektu APVV so želanou perspektívou ich zapojenia do kmeňového výskumného stavu ústavu v rámci systemizovaných miest. V hodnotenom období boli prijatí dvaja. Výraznejšie pochopenie zo strany Predsedníctva SAV, ale aj niektoré interné opatrenia môžu umožniť prijatie aj ďalších, a to predovšetkým už aj v rámci napĺňania časového harmonogramu stanoveného vo výskumnom projekte APVV do roku 2014.

60. výročie vzniku, ktoré si Ústav štátu a práva SAV pripomenie v roku 2013, bude príležitosťou na retrospektívne hodnotenia jeho činnosti i na uváženie nových úloh v súlade s jeho nezastupiteľným miestom v slovenskej právnej vede. Vedecké výsledky, ktoré vznikli z činnosti ústavu, sú okrem mnohých monografií zdokumentované najmä na stránkach časopisu **Právny obzor**. Dlhodobo vychádza pod odborným vedením redakčnej rady zriadenej v Ústave štátu a práva SAV; v roku 2017 si pripomenieme 100. výročie jeho založenia a nepretržitého vychádzania (v roku 1917 ho začal vydávať v Budapešti slovenský právnik JUDr. Emil Stodola). Ďalším významným vedeckým periodikom, ktoré v minulosti ústav počas niekoľkých desaťročí vydával a takisto významne dokumentuje históriu jeho činnosti, boli **Právnické štúdie**. Uvedené periodiká predstavujú nielen archív právneho myslenia na Slovensku v jeho vývojovej kontinuite a v ňom sústredený bohatý fond právnych poznatkov, neodmysliteľných pre hĺbkové spracovávanie slovenskej právnej histórie. Možno z nich v mnohých smeroch čerpať predovšetkým aktuálne vedecké poznanie a inšpiráciu pri vyrovnávaní sa s najnovšími úlohami, ktoré pred vedu o štáte a práve nastoľuje súčasnosť.

Ako jediné mimouniverzitné pracovisko základného výskumu v oblasti vied o štáte a práve v Slovenskej republike však Ústav štátu a práva SAV plní aj istú integrujúcu funkciu v danom vednom odbore. Významná je jeho spolupráca s vysokými školami najmä právnického smeru, ale tiež s niektorými ústavmi III. oddelenia SAV. Avšak

skromne materiálne vybavenie a vyššie spomenutý poddimenzovaný personálny stav dlhodobo značne obmedzujú jeho vedecké ambície, osobitne aj vo vzťahu k zahraničným výskumným pracoviskám podobného zamerania. Napriek tomu možno konštatovať, že Ústav štátu a práva SAV si počas svojej existencie vybudoval rešpektované miesto v odboroch svojej vedeckej činnosti a jeho výsledky široko využíva tak právna prax, ako aj iné výskumné pracoviská so zameraním na túto vednú oblasť nielen v Slovenskej republike, ale aj v zahraničí a pedagogický proces – najmä, ale nielen na právnických fakultách.

Prof. JUDr. Ján Švidroň, CSc.
riaditeľ
Ústavu štátu a práva SAV

Prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
predsedníčka vedeckej rady
Ústavu štátu a práva SAV